

Notat.**Sociale klausuler vedrørende praktikpladser ved indgåelse af
Bygge – og anlægskontrakter i Region Midtjylland.****1. Hensigtserklæring.****a. Krav om praktikpladser i forbindelse med udbud**

I forbindelse med Budgetforliget for Budget 2011 blev der i lyset af at der kan være problemer med at tilvejebringe det nødvendige antal lære – og praktikpladser, udtrykt ønske om at undersøge muligheden for at afhjælpe dette i forbindelse med byggeopgaver i Region Midtjylland.

Dato 30-08-2011

Klavs Bjerre

Tel. +45 8728 5460

Klavs.Bjerre@stab.rm.dk

Side 1

Ønsket om at forbedre mulighederne for at få lære – og praktikplads kan enten tilgodeses ved, at der i forbindelse med prækvalifikation spørges til de ansøgende firmaers generelle uddannelsespolitik for de medarbejdere, som vil skulle udføre opgaven. De oplysninger, der herved gives må dog ikke bruges ved udvælgelsen eller tildelingen. Herved rettes fokus mod uddannelsesområdet som sådan, men der vil ikke umiddelbart kunne aflæses en virkning på etablering af praktikpladser.

Det kan også ske ved, at der stilles konkrete krav i de kontrakter, der indgås med entreprenørerne, såkaldte sociale klausuler / uddannelsesklausuler. Kravet kan være formuleret enten som en procentdel af de årsværk der anvendes til at opfylde kontrakten eller med krav om, at en vis del af de medarbejdere, som entreprenøren inklusive dennes underentreprenører beskæftiger på projektet, skal være lærlinge. Da effekten af denne model vil kunne aflæses direkte på bemanningen i de konkrete byggeprojekter er den lagt til grund for nedenstående forslag til administrative retningslinjer.

2. Rammerne for brug af sociale klausuler.

Der er i det følgende fokuseret på egentlige lærlingeuddannelser af håndværksmæssig karakter indenfor bygge – og anlægsområdet. Praktikforløb i relation til uddannelser indenfor rådgiverbranchen (arkitekt, ingeniør mm) samt løntilskudsplaceringer og øvrige integrations – og arbejdsmarkedsordninger indgår ikke i denne

sammenhæng.

Udbudsdirektivet giver mulighed for, at der ved indgåelse af udbudspligtige kontrakter kan tages visse sociale hensyn. Tilsvarende gælder for kontrakter, som er annonceringspligtige efter reglerne i tilbudsloven.

Disse sociale hensyn skal håndteres via såkaldte sociale klausuler. Der er opstillet nærmere rammer for, hvorledes sådanne klausuler må/skal håndteres for at være lovlige.

Kun kontraktkrav, ikke konkurrenceparameter

Sociale klausuler må alene anvendes som et kontraktvilkår, som tilbudsgiver er forpligtet til at overholde i hele kontraktperioden. Sociale klausuler må således ikke benyttes ved prækvalifikation eller tilbudsevaluering. Det betyder, at hvis der er tale om en social klausul om brug af lærlinge, kan der således kun stilles krav om, at f.eks. xx % af arbejdet udføres af lærlinge. Derimod må det ikke indgå i vurderingen af ansøgningen/tilbuddet, at ansøger/tilbudsgiver X vil lade en større del af arbejdet udføre af en lærling, end ansøger/tilbudsgiver Y vil.

Ikke diskrimination mod udenlandske leverandører.

Det er desuden en betingelse, at der ikke stilles krav, som kun kan overholdes af danske virksomheder, eller som vil være vanskeligere for virksomheder fra andre EU lande at overholde.

Det betyder, at der f.eks. ikke kan stilles krav om, at tilbudsgiverne for at komme i betragtning skal være indehaver af en bestemt dansk godkendelse – f.eks. godkendelse som lærested. Der kan derimod godt stilles krav om, at en tilbudsgiver for at komme i betragtning skal opfylde de nærmere oplistede betingelser, der kræves for at få den pågældende danske godkendelse.

Tilsvarende betyder det, at personkredsen (f.eks. lærlinge) ikke må defineres ved henvisning til en dansk lov, bekendtgørelse el. lign. I stedet kan kredsen defineres med de betingelser, som f.eks. opstilles i den relevante lov.

Proportionalitetsprincippet

Det er endvidere et krav for anvendelse af sociale klausuler, at proportionalitetsprincippet overholdes. Dette indebærer, at klausulen/kravet skal have tilknytning til kontrakten.

Det betyder i relation til lærepladser, at der ikke kan stilles krav om, hvor stor en del af virksomhedens ansatte, der er lærlinge, da et sådant krav også vil rette sig mod opgaver, som virksomheden udfører for andre kunder, og som derfor ikke er omfattet af kontrakten med den ordregivende myndighed. Derimod kan der som nævnt stilles krav om, at xx % af det arbejde, der skal udføres under kontrakten med den ordregivende myndighed, udføres af lærlinge. Det krævede antal % skal stå i et "rimeligt" og proportionelt forhold til opgavens størrelse.

Proportionalitetsprincippet betyder endvidere, at det ikke er ved alle udbud, der lovligt kan anvendes sociale klausuler. Der skal således være tale om en entreprise af en vis størrelse, for at det er "rimeligt" i det hele taget at stille krav i form af sociale klausuler, ligesom arbejdet skal have en vis forventet varighed, for at kravet om de antagne lærlinge ikke primært

kommer til at have betydning for udførelsen af opgaver for andre kunder end den ordregivende myndighed. Endvidere skal der være tale om udbud af opgaver, som indholdsmæssigt vil være relevante for lærlinge.

Sociale klausuler i tilknytning til byggeopgaver i Region Midtjylland.

Allerede etablerede lære – og praktikpladser contra ”nye” lærlinge.

Lære – og praktikpladser kan enten være ”nye” lærlinge, hvor uddannelseskontakt indgås efter at der er indgået entreprisekontrakt, eller lærlinge, der i forvejen er ansat i virksomheden eller hos dennes underentreprenører. I sidstnævnte situation vil en konkret virkning af uddannelsesklausulen ikke kunne aflæses direkte. Til gengæld undgår man, at virksomhederne i deres generelle disponering af medarbejdere vil blive mere tilbageholdende med at ansætte lærlinge ved udsigten til at blive pålagt at ansætte lærlinge, hvis en offentlig kontrakt vindes. Samtidig får de virksomheder, som normalt er tilbageholdende med at ansætte lærlinge, et incitament til at ansætte sådanne for at kunne få en kontrakt hos den ordregivende myndighed. Efterfølgende forslag til administrative retningslinjer bygger på, at det alene er væsentligt, at der til løsning af en given opgave medvirker lærlinge.

Kontrol og bod.

Indføres der en uddannelsesklausul med krav om, at en bestemt del af arbejdsstyrken er lærlinge, vil der være et behov for, at der føres kontrol hermed i kontraktsforløbet. Entreprenøren vil således på bygherrens foranledning skulle kunne dokumentere, at kravet om beskæftigelse af praktikanter til stadighed er opfyldt.

Opfyldes kravet ikke, skal der være aftalt nogle sanktioner. Det kan være en bod på for eksempel kr 5.000 pr påbegyndt uge pr årsværk lærling indtil forholdet er bragt i orden. Denne bod kan stige med jævne mellemrum, jo længere tid misligholdelsen af kravet står på. Dermed reduceres risikoen for, at entreprenøren vælger at betale sig ud af kravet i stedet for at gøre et reelt forsøg på at opfylde det. Såfremt der fortsat ikke foretages ansættelse af lærlinge som fastlagt i entreprisekontrakten kan det komme på tale at erklære kontrakten for væsentligt misligholdt og ophæve den i overensstemmelse med bestemmelserne herom i AB 92 / ABT 93. Det vil være et alvorligt skridt, der tillige vil være til betydelig ulempe og omkostning for bygherren.

Andres erfaringer.

I Århus Kommune stilles der krav om lære – og praktikplads hvor det skønnes, at entreprisensummen er på 10 mio. kr. ekskl. moms og / eller den samlede lønudgift er på 4 mio kr. Den pågældende entreprenør skal dokumentere, at der er indgået uddannelsesaftale efter indgåelsen af entreprisekontrakten (”nye” lærlinge). Dog kan kravet om etablering af lære – og praktikpladser bortfalde, hvis den pågældende entreprenør allerede har ansat 20 % lærlinge set i forhold til det samlede antal årsværk beskæftiget ved virksomheden.

I Region Syddanmark skelnes der mellem kvalitetsfondsprojekter og øvrige projekter.

Ved kvalitetsfundsprojekter skal det sikres, at der til den enkelte opgave knyttes et rimeligt antal praktikanter. For at finde et rimelig niveau skal der konkret foretages en vurdering af, om den givne opgave er egnet til, at der stilles krav om praktikanter, hvis opgaven forventes at have

- En varighed på 6 måneder eller mere,
- Lønomsætninger på minimum 4 mio. kr. ekskl. moms og / eller en kontraktsværdi på minimum 10 mio. kr. ekskl. moms.

Region Syddanmark stiller ikke krav om, at de lærlinge, der arbejder på byggepladsen er ansat efter kontraktindgåelse eller forinden har været ansat i det pågældende firma.

Ved øvrige byggeprojekter har Region Syddanmark besluttet, at der udarbejdes en hensigtserklæring om beskæftigelse af praktikanter i sædvanligt omfang for branchen ved udførelsen af kontrakten.

Administrative retningslinier.

Såfremt Regionsrådet ønsker at stimulere etableringen af lærepladser indenfor håndværksfag og tilsvarende anbefales det, at der ved indgåelse af entreprenørkontrakter om bygge- og anlægsopgaver af en vis størrelse sikres at der beskæftiges lærlinge i forbindelse opgavens udførelse.

Det vil kunne være enten som et krav om, at en *rimelig* procentdel af arbejdsstyrken skal være lærlinge, eller som et krav om, at en vis procentdel af de årsværk, der anvendes for at opfylde kontrakten udføres af lærlinge. Det anses sædvanligvis som en rimelig andel, hvis 3 – 6 % af arbejdsstyrken skal være lærlinge. Opfyldes kontraktkravet ikke, ifalder entreprenøren en bod. Ved fortsat tilsidesættelse af kravet må kontrakten anses som misligholdt og kan ophæves.

Der skal være særlige bestemmelser om fritagelse for kravet om at ansætte lærlinge, såfremt det dokumenterbart ikke er muligt for entreprenøren at besætte ledige lærlingestillinger.

Evaluering.

Såfremt Regionsrådet beslutter sig for at indføre sociale klausuler i forbindelse med indgåelse af entreprisekontrakter foreslås det, at der foretages en evaluering heraf, når der foreligger et passende erfaringsgrundlag.

